

Sygnatura akt I C 643/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 27-10-2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Andrzej Nawrocki

Protokolant: st.sekr.sąd. Dorota Wróbel

po rozpoznaniu w dniu 13-10-2015 r. w Koninie

sprawy z powództwa **E. G. (1)**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. w W.**

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powódki E. G. (1) kwotę 45.000 zł (czterdzieści pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lutego 2013 roku do dnia zapłaty.
2. Oddala powództwo w pozostałym zakresie.
3. Znosi wzajemnie między stronami koszty procesu.
4. Nakazuje pobrać od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Koninie kwotę 2.747 zł 30 gr (dwa tysiące siedemset czterdzieści siedem złotych trzydzieści groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Andrzej Nawrocki

Sygn. akt I C 643/14

UZASADNIENIE

Powódka E. G. (1) wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) SA w W. kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lutego 2013 r. oraz kwoty 10.000 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lutego 2013 r., jak również zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W uzasadnieniu pozwu powódka wywodziła, że w dniu 9 lutego 2002r. doszło do wypadku komunikacyjnego, wskutek którego śmierć poniosła córka powódki – E. G. (2), przy czym pojazd sprawcy zdarzenia był ubezpieczony z tytułu odpowiedzialności cywilnej na podstawie obowiązkowej umowy zawartej z (...) SA, której prawa i obowiązki przejęła strona pozwana. Powódka wskazała jako podstawę prawną swojego roszczenia art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. oraz wskazała, iż wskutek śmierci córki została zerwana głęboka więź, jaka istniała pomiędzy nimi. Nadto powódka wywodziła, iż zawsze mogła polegać na wsparciu i opiece córki, która zdobywając odpowiednie wykształcenie, chciała zapewnić przyszłość sobie, ale także zaopiekować się rodzicami. Powódka wywodziła również, że córka swoją uprzejmością i pogodnym usposobieniem wносиła dużo radości w życie powódki oraz była wsparciem w sferze osobistej i emocjonalnej, dbała o powódkę, troszczyła się o nią i stwarzała poczucie bezpieczeństwa, iż w przyszłości otoczy powódkę opieką oraz zapewni odpowiedni byt. Powódka wywodziła także, że wskutek śmierci córki poczuła ogromną pustkę, miała poczucie

beznadziejności i niesprawiedliwości oraz początkowo popadła w całkowitą apatię, przy czym śmierć córki miała konsekwencje w zdrowiu psychicznym powódki, gdyż powódka była przygnębiona, nie miała apetytu, nie mogła pogodzić się z utratą dziecka, popadła w silną depresję. Nadto powódka wskazała, iż śmierć córki spowodowała rażące pogorszenie sytuacji życiowej powódki, gdyż córka była nastolatką, która dopiero miała wkroczyć w dorosłe życie, miała wiele planów na przyszłość, przede wszystkim jednak pragnęła zdobyć dobry zawód, który pozwoliłby jej na stabilne życie finansowe oraz pomógł wesprzeć materialnie rodziców. Powódka także wskazała, że liczyła na opiekę ze strony córki na okres u schyłku życia, a teraz została pozbawiona możliwości takiej pomocy ze strony córki. W ocenie powódki dochodzone w pozwie kwoty uwzględniają 25 % przyczynienia (k.2-11).

Pozwany Towarzystwo (...) SA w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych, z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Pozwany wskazał, iż kwestionuje wszystkie twierdzenia strony powodowej wyraźnie nie przyznane. Nadto pozwany wskazał, iż kwestionuje swoją odpowiedzialność za krzywdę wynikającą z naruszenia dobra osobistego w postaci prawa do życia w rodzinie, jak również z ostrożności procesowej pozwany zakwestionował wysokość kwot dochodzonych przez powódkę z tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania, albowiem kwoty te – uwzględniając 25 % przyczynienia - nie znajdują uzasadnienia w okolicznościach sprawy przedstawionych w pozwie. Nadto pozwany wskazał, iż kwestia objęcia odpowiedzialnością zakładów ubezpieczeń roszczeń o zadośćuczynienie po śmierci osób najbliższych, która nastąpiła przed wejściem w życie przepisu art. 446 § 4 k.c. nie jest jednolicie określana w doktrynie i orzecznictwie, jednakże linia orzecznicza wskazana w pozwie wydaje się być obecnie przeważająca w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Pozwany z ostrożności procesowej wskazał, iż powódka nie udowodniła, aby pomiędzy nią a zmarłą córką istniała silna więź emocjonalna, uzasadniająca stwierdzenie, że chodzi o relację, którą można określić jako bliską więź rodzinną. Nadto pozwany wskazał, że córka nie była jedynym dzieckiem powódki, gdyż ma ona jeszcze syna, który mieszkał z rodzicami i wspólnie z nimi prowadził gospodarstwo domowe, co oznacza, iż nie można uznać, aby powódka po śmierci córki została pozbawiona wsparcia. Pozwany wskazał również, iż od wypadku minęło już ponad 12 lat, trudno zatem uznać jakoby powódka nadal odczuwała traumę czy uraz psychiczny w związku ze śmiercią córki. Pozwany zarzucił także, iż po śmierci córki nie nastąpiło znaczne pogorszenie sytuacji materialnej powódki, przy czym powódka nie wykazała w jaki sposób ustaliła dochodzoną w pozwie kwotę. Pozwany wskazał, iż córka była w trakcie nauki i nie osiągała żadnych dochodów, pozostając na utrzymaniu rodziców, natomiast pozwany wypłacił na rzecz powódki kwotę 10.000 zł z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powódki po śmierci córki. Nadto w ocenie pozwanego ewentualne odsetki ustawowe powinny być zasądzone od dnia wyrokowania (k.35-42).

Sąd ustalił, co następuje :

(...) SA zawarł umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych dotyczącą samochodu osobowego marki F. (...) nr rej. (...), którego właścicielem był J. Z., która to umowa obowiązywała w dniu 9.02.2002r (bezsporne).

W dniu 9.02.2002r. w S. gm. S. doszło do wypadku drogowego którego sprawca R. Z., kierując samochodem osobowym marki F. (...) nr rej. (...), prowadził pojazd nienależycie obserwując drogę i potracił nieprawidłowo idącą jezdnią pieszą E. G. (2), która w wyniku doznanych obrażeń ciała zmarła (bezsporne).

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 6.12.2002r. sygn. akt II K (...) uznał R. Z. za winnego tego, że w dniu 9.02.2002r. w S. gm. S. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki F. (...) nr rej. (...) prowadził pojazd z nadmierną, niedozwoloną w terenie zabudowanym, prędkością oraz nienależycie obserwując drogę, potracił nieprawidłowo idącą jezdnią pieszą E. G. (2), która w wyniku doznanych obrażeń ciała zmarła, tj. popełnienia przestępstwa z art. 177 § 1 i 2 kk i za przestępstwo to wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat oraz karę grzywny, a także orzekł zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu drogowym na okres 3 lat. Sąd Okręgowy w Poznaniu Ośrodek (...) w K. wyrokiem z dnia 28.03.2003r. sygn. akt XVI Ka (...) zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 6.12.2002r. sygn. akt II K (...) w ten sposób, że przyjął, iż oskarżony nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym nienależycie obserwując drogę i orzeczoną karę pozbawienia wolności złagodził do jednego roku,

uchylił pkt. IV wyroku orzekający zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu drogowym oraz utrzymał wyrok w mocy w pozostałej części (dowód:k.147-148,194 akt Sądu Rejonowego w K. sygn. akt II K (...)).

Córka powódki E. G. (2) w momencie śmierci miała 16 lat i uczyła się w Technikum Ekonomicznym w K., przy czym mieszkała ona z rodzicami i dojeżdżała codziennie do szkoły (dowód: k.19,21; zeznania powódki E. G. k.86-87,131). Powódka miała bardzo dobre i bliskie relacje z córką i lubiły one spędzać ze sobą dużo czasu, np. na zakupach, rozmawiając i śmiejąc się. Nadto córka pomagała powódce w pracach domowych, np. przy sprzątanii, gotowaniu oraz karmieniu zwierząt (dowód: k.20; zeznania powódki E. G. k.86-87,131, zeznania świadków: J. G. k.73-74 i Z. G. k.74). E. G. (2) nie miała sprecyzowanych planów, gdyż planowała pracować jako sekretarka bądź też skończyć studia prawnicze. Nadto E. G. (2) miała różne plany co do swojego miejsca zamieszkania, gdyż planowała, że będzie mieszkać w P., w K. lub w B.. Powódka nie rozmawiała z córką na temat planów córki na wypadek, gdyby powódce coś się stało w przyszłości (dowód: zeznania powódki E. G. k.86-87,131).

Powódka E. G. (1) w momencie śmierci córki miała 53 lata, nie pracowała zawodowo i zajmowała się prowadzeniem domu. Nadto powódka wspólnie z mężem Z. G. (2) zajmowała się prowadzeniem gospodarstwa rolnego o powierzchni ok. 6 ha, w tym także gospodarstwem sadowniczym o powierzchni ok. 5 ha. W tym czasie wspólnie z rodzicami oraz E. G. (2) mieszkał także syn J. G. (2) lat 23, który również pracował w tym gospodarstwie. Powódka do śmierci córki była osobą radosną, wesołą oraz towarzyską i odczuwała jedynie dolegliwości związane z nadciśnieniem (dowód: k.18; zeznania powódki E. G. k.86-87,131, zeznania świadków: J. G. k.73-74 i Z. G. k.74).

Powódka, gdy dowiedziała się o śmierci córki to wówczas zaczęła płakać, a następnie leżała półprzytomna. Od tego czasu powódka stała się zamknięta w sobie, przestała rozmawiać z rodziną i utrzymywać kontakty towarzyskie. Również od tego czasu powódka zaczęła leczyć się u lekarza rodzinnego z powodu zaburzeń nastroju o charakterze depresyjno – lękowym i przyjmować leki na uspokojenie. Powódka po śmierci córki bardzo często odwiedzała grób córki – czasami codziennie, a czasami co drugi dzień i taka sytuacja trwała przez 3 lata. Następnie po 3 latach powódka zaczęła odwiedzać grób córki raz w tygodniu i taka sytuacja trwa do chwili obecnej. Powódka od czasu śmierci córki przestała pomagać w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, natomiast nadal przygotowywała posiłki i sprzątała, przy czym mąż powódki oraz syn pomagali powódce przy sprzątanii. Powódka wraz z mężem po 3 latach od śmierci córki przekazali gospodarstwo rolne synowi J. G. (2), w zamian za emerytury (dowód: k.22,82; zeznania powódki E. G. k.86-87,131, zeznania świadków: J. G. k.73-74 i Z. G. k.74).

Powódka od czasu śmierci córki cierpi na bóle głowy oraz na bezsenność i nie może spać np. przez 3-4 noce. Wówczas powódka modli się i odmawia różaniec, przy czym taka sytuacja trwa do chwili obecnej. Powódka, gdy przypomni sobie zmarłą córkę oraz gdy widzi jej koleżanki, to nadal płacze. Powódka do chwili obecnej nie pogodziła się ze śmiercią córki i święta obchodzone w rodzinie powódki mają zawsze smutny przebieg (dowód: zeznania powódki E. G. k.86-87,131, zeznania świadków: J. G. k.73-74 i Z. G. k.74).

Powódka E. G. (1) obecnie otrzymuje emeryturę w kwocie 905 zł netto miesięcznie. Powódka nadal bierze leki na uspokojenie, a także leki na nadciśnienie, przeciwbólowe z uwagi na nerwoból i bóle kręgosłupa, leki osłonowe na żołądek, leki na żylaki, przy czym łącznie na leki powódka wydaje kwotę 200 zł miesięcznie (dowód: k.17,22,82; zeznania powódki E. G. k.86-87,131). Obecnie powódka zamieszkuje wraz z mężem Z. G. (2), synem J. G. (2) i jego żoną oraz ich córką – wnuczką powódki. Powódka nadal przygotowywuje posiłki i sprząta, jednakże obecnie przy sprzątanii pomaga powódce synowa. Powódka nie widzi konieczności podjęcia leczenia psychiatrycznego (dowód: zeznania powódki E. G. k.86-87,131, zeznania świadków: J. G. k.73-74 i Z. G. k.74).

Powódkę łączyły ze zmarłą córką bardzo bliskie relacje i córka była dla powódki pomocą i oparciem w prowadzeniu domu. Pomimo upływu czasu – 13 lat od wypadku – powódka nadal nie potrafi pogodzić się ze śmiercią córki, emocjonalnie reaguje na wspomnienie o jej śmierci, jest płaczliwa, apatyczna, zamknięta w sobie. Powódka nadal silnie przeżywa stratę córki, zmaga się z bólem i cierpieniem, odczuwając przy tym zaburzenia natury psychicznej (zaburzenia snu, apatia, odrętwienie, wycofanie społeczne, płaczliwość, myśli rezygnacyjne, brak sił i energii do działania) jak i objawy somatyczne (kołatanie serca, bóle głowy). Powyższy stan psychofizyczny powódki

uniemożliwia jej normalne funkcjonowanie w życiu codziennym, w związku z czym wskazane jest jak najszybsze podjęcie przez powódkę psychoterapii indywidualnej, celem uzyskania pomocy w przejściu całego procesu żałoby i powrocie do równowagi psychicznej. W związku ze śmiercią córki u powódki wystąpiły zaburzenia adaptacyjne będące następstwem urazów i wypadków, w których nie doszło do trwałych uszkodzeń (...): utrwalone nerwice związane z urazem czaszkowo-mózgowym. Śmierć córki i stres z tym związany spowodował u powódki długotrwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 6 % (dowód: opinia biegłego sądowego psychiatry dr n.med. J. O. k.94-96,111).

(...) SA w trybie art. 492 § 1 pkt. 1 kodeksu spółek handlowych z dnia 18.10.2012r. została przejęta przez pozwane Towarzystwo (...) SA w W. (bezsporne).

W 2004 powódka otrzymała od (...) SA odszkodowanie w kwocie 10.000 zł z tytułu znacznego pogorszenie się sytuacji życiowej powódki po śmierci córki (k. 9,41v – bezsporne).

Powódka w piśmie z dnia z dnia 9.01.2013r. skierowanym do (...) SA zwróciła się o wypłatę kwoty 80.000 zł z tytułu znacznego pogorszenie się sytuacji życiowej powódki po śmierci córki i kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za cierpienia psychiczne po śmierci córki (dowód: k.23-25). Pozwany pismem z dnia 28.01.2013r. poinformował powódkę o oddaleniu jej roszczenia o zadośćuczynienie, z uwagi na brak podstaw prawnych do uznania tego roszczenia, jak również poinformował, że szkoda w oparciu o art. 446 § 3 k.c. została już rozliczona na rzecz powódki (dowód: k.26-27).

Sąd Rejonowy w K. prawomocnym wyrokiem z dnia 23.01.2014r. sygn. akt I C (...) zasądził od Towarzystwa (...) SA w W. na rzecz J. G. (2) kwotę 22.500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15.02.2013r. - tytułem zadośćuczynienia po śmierci siostry - oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach procesu (dowód: k.74 akt Sądu Rejonowego w K. sygn. akt I C (...)).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: zeznań powódki E. G. (1) (k.86-87,131), częściowo na podstawie zeznań świadków: J. G. (2) (k.73-74) i Z. G. (2) (k.74), opinii biegłego sądowego psychiatry dr n.med. J. O. (2) (k.94-96,111) oraz dokumentów: dokumentów dotyczących dochodów uzyskiwanych przez powódkę i jej męża oraz ponoszonych kosztów utrzymania (k.16,17), kserokopii odpisów skróconych aktów urodzenia (k.18,19), kserokopii zdjęć (k.20), kserokopii zaświadczenia z dnia 30.01.2013r. (k.21), kserokopii zaświadczenia lekarskiego z dnia 29.01.2013r. (k.22), kserokopii pisma z dnia 9.01.2013r. (k.23-25), kserokopii pisma z dnia 28.01.2013r. (k.26-27), kserokopii historii choroby powódki (k.82), jak również na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach Sądu Rejonowego w K. sygn. akt II K (...) i I C (...)

Sąd dał wiarę zeznaniom powódki E. G. (1), gdyż były one spójne, logiczne oraz znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. W ocenie Sądu opinia biegłego sądowego psychiatry J. O. (2) jest jasna i logiczna, a wnioski należyte i wyczerpująco uzasadnione. Wartość dowodowa dokumentów zgromadzonych w sprawie nie budziła zdaniem Sądu wątpliwości.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka J. G. (2) w części dotyczącej okoliczności, iż zmarła córka powódki E. G. (2) przed wypadkiem szła prawidłową stroną jezdni, albowiem zeznania w tej części są sprzeczne z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, a w szczególności z prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 6.12.2002 r. sygn. II K (...), z którego wynika, iż E. G. (2) nieprawidłowo szła jezdnią. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka J. G. (2) w części dotyczącej okoliczności, iż E. G. (2) planowała zostać prawnikiem, studiować w P. i tam zamieszkać po studiach, jak również miała opiekować się rodzicami, albowiem zeznania te są sprzeczne z wiarygodnymi w ocenie Sądu zeznaniami powódki. Jak wynika bowiem z zeznań powódki E. G. (1) zmarła córka nie miała sprecyzowanych planów, gdyż planowała pracować bądź jako sekretarka, bądź skończyć studia prawnicze, jak również planowała, że będzie mieszkać w P., w K. lub w B.. Natomiast w pozostałej części Sąd dał wiarę zeznaniom świadka J. G. (2), albowiem znajdują one potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka Z. G. (2) w części dotyczącej okoliczności, iż E. G. (2) planowała iść na studia prawnicze i mieszkać w K. oraz wziąć rodziców do siebie, albowiem zeznania te są sprzeczne z wiarygodnymi w ocenie

Sądu zeznaniami powódki. Jak wynika bowiem z zeznań powódki E. G. (1) zmarła córka nie miała sprecyzowanych planów, gdyż planowała pracować bądź jako sekretarka, bądź skończyć studia prawnicze, jak również planowała, że będzie mieszkać w P., w K. lub w B.. Natomiast w pozostałej części Sąd dał wiarę zeznaniom świadka Z. G. (2), albowiem znajdują one potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Sąd zważył, co następuje :

Powódka E. G. (1) roszczenie swoje wywodzi z obowiązującego w dniu wypadku art. 822 k.c., zgodnie z którym przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na której rzecz zostaje zawarta umowa ubezpieczenia. Zgodnie natomiast z obowiązującym w dniu wypadku § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24.03.2000 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz. U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) z ubezpieczenia OC przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem są zobowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest m.in. uszkodzenie ciała i rozstrój zdrowia (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7.11.2012 r., sygn. III CZP 67/12 OSNC 2013/4/45).

Natomiast z art. 448 k.c. wynika, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu czyje dobro osobiste zostało naruszone odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Należy przy tym zauważyć, iż przedstawione w art. 23 k.c. wyliczenie dóbr osobistych ma charakter przykładowy i spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych najbliższych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14.12.2007 r., sygn. akt I ACa 1137/07, POSAG 2008/1/50; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.01.2010 r. sygn. akt IV CSK 307/09 OSNC – ZD 2010/3/91; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22.10.2010 r., sygn. III CZP 76/10 Lex nr 604152; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.05.2011 r., sygn. I CSK 621/10, Lex nr 848128; uchwałę Sądu Najwyższego z 13.07.2011 r., sygn. III CZP 32/11 OSNC 2012/1/10; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7.11.2012 r., sygn. III CZP 67/12 OSNC 2013/4/45; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20.12.2012 r., sygn. III CZP 93/12 OSNC 2013/7-8/84). Natomiast zgodnie z art. 446 § 3 k.c. Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego – a zwłaszcza z wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 6.12.2002r. sygn. akt II K (...) oraz wyroku ówczesnego Sądu Okręgowego w Poznaniu Ośrodek (...) w K. z dnia 28.03.2003r. sygn. akt XVI Ka (...) w sposób bezsporny wynika, że w dniu 9.02.2002r. w S. gm. S. kierując samochodem osobowym marki F. (...) nr rej. (...) R. Z. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w ten sposób, że nienależycie obserwował drogę i potrafił nieprawidłowo idącą jezdnią pieszą E. G. (2), która w wyniku doznanych obrażeń ciała zmarła, tj. popełnienia przestępstwa z art. 177 § 1 i 2 kk. Oznacza to, że skoro winę za spowodowanie tego wypadku ponosi R. Z., to pozwany zgodnie z – obowiązującym w dniu wypadku art. 822 k.c. oraz § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24.03.2000 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz. U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) i art. 448 k.c. oraz art. 446 § 3 k.c. jest – co do zasady – zobowiązany do wypłaty powódce stosownego zadośćuczynienia i odszkodowania.

Zgodnie z art. 362 k.c., jeśli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron.

Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego córka powódki - E. G. (2) w momencie poprzedzającym wypadek nieprawidłowo szła jezdnią, przyczyniając się tym samym do powstania szkody. Powódka w pozwie oraz

pozwany w swej odpowiedzi na pozew wskazali na przyczynienie się zmarłej do powstania szkody, określając jego wysokość na 25%.

W ocenie Sądu, w świetle okoliczności niniejszej sprawy należy przyjąć przyczynienie się E. G. (2) w wysokości 25%.

Powódka E. G. (1) wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W.:

A. kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18.02.2013 r.,

B. kwoty 10.000 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18.02.2013 r.,

A. Jak już wcześniej wskazano, z art. 448 k.c. wynika, że w razie naruszenia

dobrych osobistego sądu może przyznać temu czyje dobro osobiste zostało naruszone odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Oznacza to, iż zasądzenie zadośćuczynienia ma charakter fakultatywny i od oceny Sądu, opartej na analizie okoliczności konkretnej sprawy, zależy przyznanie pokrzywdzonemu ochrony w tej formie.

Należy przy tym zauważyć, że podstawową funkcją zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie dóbr osobistych jest funkcja kompensacyjna. Zadośćuczynienie ma wynagrodzić doznaną krzywdę, przy czym należy uwzględnić wszystkie aspekty tej krzywdy. Wobec tego zadośćuczynienie pieniężne, nie będące odszkodowaniem, powinno mieć odczuwalną dla powoda wartość majątkową i wysokość zadośćuczynienia nie może mieć charakteru symbolicznego. Przy określaniu wysokości tego świadczenia trzeba mieć na względzie okoliczności konkretnej sprawy, w tym rozmiar krzywdy oraz indywidualne cechy pokrzywdzonego i jego zdolności powrotu do równowagi psychicznej po upływie określonego czasu, a także brać pod uwagę uzupełniająco wysokość stopy życiowej społeczeństwa.

W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że spowodowanie śmierci E. G. (2) naruszyło dobra osobiste powódki. Wiążąca pomiędzy rodzicami i dziećmi jest jedną z najsilniejszych więzi międzyludzkich, a rozerwanie tej więzi przez spowodowanie śmierci stanowi naruszenie dóbr osobistych powódki.

Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, powódka E. G. (1) w momencie śmierci córki miała 53 lata, nie pracowała zawodowo i zajmowała się prowadzeniem domu oraz zajmowała się prowadzeniem gospodarstwa rolnego o powierzchni ok. 6 ha, w tym także gospodarstwem sadowniczym o powierzchni ok. 5 ha. Powódka do śmierci córki była osobą radosną, wesołą oraz towarzyską i odczuwała jedynie dolegliwości związane z nadciśnieniem. Powódka, gdy dowiedziała się o śmierci córki to wówczas zaczęła płakać, a następnie leżała półprzytomna. Od czasu śmierci córki powódka stała się zamknięta w sobie, przestała rozmawiać z rodziną i utrzymywać kontakty towarzyskie. Również od tego czasu powódka zaczęła leczyć się u lekarza rodzinnego z powodu zaburzeń nastroju o charakterze depresyjnym – lękowym i przyjmować leki na uspokojenie. Powódka po śmierci córki bardzo często odwiedzała grób córki – czasami codziennie, a czasami co drugi dzień i taka sytuacja trwała przez 3 lata. Następnie po 3 latach powódka zaczęła odwiedzać grób córki raz w tygodniu i taka sytuacja trwa do chwili obecnej. Powódka od czasu śmierci córki przestała pomagać w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, natomiast nadal przygotowywała posiłki i sprzątała, przy czym mąż powódki oraz syn pomagali powódce przy sprzątaniu. Powódkę łączyły ze zmarłą córką bardzo bliskie relacje i córka była dla powódki pomocą i oparciem w prowadzeniu domu. Pomimo upływu czasu – 13 lat od wypadku – powódka nadal nie potrafi pogodzić się ze śmiercią córki, emocjonalnie reaguje na wspomnienie o jej śmierci, jest płaczliwa, apatyczna, zamknięta w sobie. Powódka nadal silnie przeżywa stratę córki, zmaga się z bólem i cierpieniem, odczuwając przy tym zaburzenia natury psychicznej (zaburzenia snu, apatia, odrętwienie, wycofanie społeczne, płaczliwość, myśli rezygnacyjne, brak sił i energii do działania) jak i objawy somatyczne (kołatanie serca, bóle głowy). Powyższy stan psychofizyczny powódki uniemożliwia jej normalne funkcjonowanie w życiu codziennym, w związku z czym wskazane jest jak najszybsze podjęcie przez powódkę psychoterapii indywidualnej, celem uzyskania pomocy w przejściu całego procesu żałoby i powrocie do równowagi psychicznej. W związku ze śmiercią córki u powódki wystąpiły zaburzenia adaptacyjne będące następstwem urazów i wypadków, w których nie doszło do trwałych

uszkodzeń (...): utrwalone nerwice związane z urazem czaszkowo-mózgowym. Śmierć córki i stres z tym związany spowodował u powódki długotrwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 6 %.

Mając na względzie powyższe okoliczności, należy zdaniem Sądu uznać, iż roszczenie powódki E. G. (1) dotyczące zadośćuczynienia po śmierci córki E. G. (2) jest uzasadnione co do kwoty 60.000 zł, przy czym mając na uwadze stopień przyczynienia się zmarłej do powstania szkody w wysokości 25% - należna powódce kwota winna wynieść 45.000 zł. Natomiast roszczenie powódki z tego tytułu w pozostałym zakresie należy uznać za wygórowane i bezzasadne.

W świetle okoliczności niniejszej sprawy należy zdaniem Sądu uznać, iż roszczenie powódki E. G. (1) jest także uzasadnione co do zasądzenia zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 18.03.2013 r. (por. art. 481 § 1 k.c. i art. 817 § 1 i 2 k.c.). Powódka w piśmie z dnia z dnia 9.01.2013r. skierowanym do (...) S.A. zwróciła się o wypłatę kwoty 80.000 zł z tytułu znacznego pogorszenie się sytuacji życiowej powódki po śmierci córki i kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za cierpienia psychiczne po śmierci córki, natomiast pozwany pismem z dnia 28.01.2013r. poinformował powódkę o braku podstaw prawnych do uznania tego roszczenia, jak również poinformował, że szkoda w oparciu o art. 446 § 3 k.c. została już rozliczona na rzecz powódki.

B. Z art. 446 § 3 k.c. wynika, że sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Pogorszenie sytuacji życiowej polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, ale także na utracie rzeczywistej możliwości uzyskania stabilnych warunków życiowych oraz ich realnego polepszenia, co należy oceniać obiektywnie w danych okolicznościach, nie kierując się jednak subiektywnymi odczuciami i przypuszczeniami osób najbliższych zmarłego. Oznacza to, że osiągnane dochody przez zmarłego za jego życia wywierają wpływ na ocenę sytuacji życiowej najbliższych. Roszczenie z art. 446 § 3 k.c. ma wszakże charakter odszkodowawczy, więc nie można abstrahować od poniesienia przez najbliższych szkody, zwłaszcza majątkowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 roku, sygn. II CSK 213/10, Lex nr 950429). Należy jednak zauważyć, że przed zmianą art. 446 k.c. szkoda, której można było domagać się z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej pojmowana była szeroko, tj. nie tylko jako szkoda polegająca na uszczupieniu warunków materialnych, ale też taka, której nie da się sprecyzować i określić w konkretnych wartościach pieniężnych. Po nowelizacji i dodaniu do art. 446 k.c. § 4 na uwzględnienie w ramach odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej winny mieć wpływ elementy szkody majątkowej, bowiem szeroko ujmowana szkoda niemajątkowa kompensowana jest w ramach zadośćuczynienia, o którym mowa w art. 446 § 4 k.c. Nadto należy zauważyć, iż ustawowe pojęcie najbliższego członka rodziny zmarłego nie musi być tożsame z istnieniem faktycznego pokrewieństwa bądź stosunku powinowactwa pomiędzy zmarłym a powodem, gdyż przepis art. 446 k.c. operuje bowiem pojęciem rodziny w szerokim znaczeniu, jednakże w szczególnych, uzasadnionych konkretnymi okolicznościami wypadkach nie można wykluczyć, że bliska więź o charakterze rodzinnym występująca po stronie powodowej z osobą zmarłą także przyda jej legitymację czynną do dochodzenia tego rodzaju roszczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2005 roku, sygn. IV CK 648/04, OSNC 2006, Nr 3, poz. 54).

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż córka powódki E. G. (2) w momencie śmierci miała 16 lat i uczyła się w Technikum Ekonomicznym w K., przy czym mieszkała ona z rodzicami i dojeżdżała codziennie do szkoły. E. G. (2) nie miała sprecyzowanych planów, gdyż planowała pracować jako sekretarka bądź też skończyć studia prawnicze. Nadto E. G. (2) miała różne plany co do swojego miejsca zamieszkania, gdyż planowała, że będzie mieszkać w P., w K. lub w B.. Powódka E. G. (1) w momencie śmierci córki miała 53 lata, nie pracowała zawodowo i zajmowała się prowadzeniem domu oraz zajmowała się prowadzeniem gospodarstwa rolnego o powierzchni ok. 6 ha, w tym także gospodarstwem sadowniczym o powierzchni ok. 5 ha. Powódka od czasu śmierci córki przestała pomagać w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, jednakże nadal przygotowywała posiłki i sprzątała. Natomiast po 3 latach od śmierci córki powódka wraz z mężem przekazali gospodarstwo rolne synowi J. G. (2), w zamian za emeryturę. Powódka E. G. (1) obecnie otrzymuje emeryturę w kwocie 905 zł netto miesięcznie. Powódka nadal bierze leki na uspokojenie, a także leki na nadciśnienie, przeciwbólowe z uwagi na nerwoból i bóle kręgosłupa, leki osłonowe na żołądek, leki na zylaki, przy czym łącznie na leki powódka wydaje kwotę 200 zł miesięcznie. Obecnie wskazane jest jak najszybsze

podjęcie przez powódkę psychoterapii indywidualnej, celem uzyskania pomocy w przejściu całego procesu żałoby i powrocie do równowagi psychicznej.

Z powyższych okoliczności wynika zatem, iż po śmierci E. G. (2) nastąpiło pogorszenie sytuacji życiowej powódki, aczkolwiek nie w takim zakresie w jakim domaga się tego powódka. Mając na względzie powyższe okoliczności, należy zdaniem Sądu uznać, iż roszczenie powódki E. G. (1) dotyczące odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. po śmierci córki E. G. (2) jest uzasadnione – przy uwzględnieniu stopnia przyczynienia się zmarłej do powstania szkody w wysokości 25% - co do kwoty 10.000 zł. Mając zatem na względzie fakt, iż w 2004 r. została wypłacona powódce kwota 10.000 zł tytułem odszkodowania z uwagi na znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódki po śmierci córki, roszczenie powódki o zasądzenie dalszej kwoty 10.000 zł należy uznać za wygórowane i bezzasadne. Nadto należy zauważyć zdaniem Sądu, iż powódka w toku procesu nie wykazała, aby nastąpiło znaczne pogorszenie jej sytuacji życiowej po śmierci córki w większym rozmiarze niż dotychczas przyznana jej z tego tytułu kwota 10.000 zł (por. art. 6 kc i 232 kpc).

W konsekwencji Sąd zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powódki E. G. (1) kwotę 45.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lutego 2013 roku do dnia zapłaty (**punkt 1 wyroku**).

Natomiast roszczenie powódki E. G. (1) w pozostałym zakresie Sąd oddalił jako bezzasadne (**punkt 2 wyroku**).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., znosząc między stronami te koszty, albowiem żądanie powódki zostało częściowo uwzględnione, a nadto określenie należnej powódce sumy zależało od oceny Sądu (**punkt 3 wyroku**).

Natomiast o nieuiszczonych kosztach sądowych Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 uksc w zw. z art. 100 kpc, nakazując pobrać od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Koninie kwotę 2.747 zł 30 gr tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, przy czym koszty te obejmują opłatę sądową w kwocie 2.250 zł oraz koszty sporządzenia opinii przez biegłego w łącznej kwocie 497 zł 30 gr (**punkt 4 wyroku**).

SSO Andrzej Nawrocki